

**De mening van de
Nederlandse YUP over
uitgaan met klassieke muziek**

Jong Klassiek Is Anders

Wouter Sligter BComn MA

Cultural Consultant

SmallFishBigFish Kunstmarketing en

Fondsenwerving

13-3-2009

Jong klassiek is anders

De mening van de Nederlandse YUP over uitgaan met klassieke muziek

Onderzoek en Rapportage: Wouter Slijter
Cultural Consultant
SmallFishBigFish Kunstmarketing en Fondsenwerving

Ondersteuning: Prof. Dr. Kees Vuyk
Universitair hoofddocent Kunstbeleid en –management
Universiteit Utrecht

Drs. Willem Wijgers
Senior projectleider & stafid
Bureau Promotie Podiumkunsten

Drs. Cees H. Boer
Medeoprichter adviesbureau Boer & Croon

Universiteit Utrecht

Aanleiding onderzoek

Veel literatuur rondom cultuurbezoek richt zich op de tegenstelling tussen populaire culturele uitingen in tegenstelling tot elitaire culturele uitingen. De grens tussen populaire en elitaire cultuur begint echter te vervagen naarmate steeds meer mensen zich ontpoppen als 'cultureel omnivoren', een slag mensen die vanwege hun brede culturele interesse genieten van beide vormen. Maar uit onderzoek komt steeds opnieuw naar voren dat het publiek van cultuuruitingen met een zogenoemde grote C, zoals het bezoeken van klassieke muziekvoorstellingen, blijft bestaan uit oudere hoger opgeleiden. Klaarblijkelijk heeft de jonge cultureel omnivoor ofwel geen interesse in deze kunstvorm, ofwel hij is door hen nog niet ontdekt. Dat is zonde, gezien de potentie die klassieke concerten hebben om een groot jong publiek aan te trekken.

Doelstelling en aanpak

De doelstelling van dit onderzoek is een beeld krijgen van de factoren die cultureel omnivoren weghoudt bij klassieke muziekvoorstellingen. De vraagstelling die hieruit volgt luidt: Wat is het dat de 'cultureel omnivoor' niet bevalt aan de huidige concertpraktijk in de klassieke muziek? De resultaten zijn verkregen doormiddel van een internetenquête waaraan 135 personen hebben deelgenomen in de leeftijdscategorie 20 tot 35 jaar.

Conclusies en aanbevelingen

Na analyse van de resultaten is gebleken dat de huidige concertpraktijk, met het elitaire imago en de ongeschreven gedragsregels, een van de grootste obstakels is voor jongvolwassenen om een klassiek concert te bezoeken. Bij een avond uit zijn de jonge cultureel omnivoren opzoek naar een omgeving waar men samen met leeftijdsgenoten van een gemoedelijke sfeer kan genieten; tijdens een traditioneel klassieke muziekvoorstelling is de sfeer vaak erg formeel waardoor jongvolwassenen zich niet op hun plek voelen. Een tweede noemenswaardige factor is de prijs van klassieke concerten, die men beschrijft als te hoog in vergelijking met de baten. Een toegankelijke prijs, bereikbaar door het inzetten van bijvoorbeeld jonge ongelouterde musici, zal de drempel naar de concertgang verlagen.

Het verdient aanbeveling om te experimenteren met verschillende concertvormen ten einde de ideale balans te vinden tussen het genieten van klassieke muziek en een dynamische omgeving. Daarnaast moeten de huidige communicatiemiddelen uitgebreid worden om een grotere doelgroep te kunnen omvatten. Concertinformatie verspreiden op universiteiten en via media als het internet zijn voorbeelden van zo'n uitbreiding. Ook hier is verder onderzoek van belang om de doelgroep zo effectief mogelijk te bereiken. Vooralsnog blijft de bovengenoemde suggestie van verschillende concertvormen prioriteit; om de jonge cultureel omnivoor naar klassieke muziekvoorstellingen te krijgen zal de huidige concertpraktijk allereerst plaats moeten maken voor een meer dynamische vorm die de voorkeur geniet van jongvolwassenen.

Inhoudsopgave

Management Summary	3
Inhoudsopgave	4
Inleiding.....	5
Wijze van enquêteren	6
Vragenlijst.....	7
Uitkomsten	11
Conclusie.....	26

Inleiding

Nederland is sinds het einde van de 19e eeuw niet meer veranderd in haar opvattingen over de luisterpraktijk van de klassieke muziek. Hoewel in de tijd van de barok en de klassieke componisten het nog heel normaal was om rustig een gesprek te voeren tijdens de muziek. Haydn maakte zich hier al in de 18e eeuw boos over en maakte het Londense publiek aan het schrikken toen hij midden in een langzaam deel van zijn symfonie 'Surprise' een zeer luid akkoord liet spelen. De naam van de symfonie is er later aan gegeven, anders was het Londense publiek ongetwijfeld beter voorbereid geweest op deze muzikale verrassing.

Componisten en musici hebben sindsdien meer aandacht gevraagd voor hun muzikale vaardigheden. Dit leidde in de romantische periode tot lange concerten waarbij de muziek centraal stond en niet langer de statusbetuiging van de aanwezigen of het fijne gesprek tijdens het zwoele andante. In Nederland werd dit gebruik ook de standaard, maar wel wat later dan in andere delen van Europa. Aan het einde van de 19e eeuw wisten componisten, dirigenten en musici de notabelen van Amsterdam er van te overtuigen dat het Concertgebouworkest niet langer kon optreden tijdens diners maar dat aandacht en respect de belangrijkste aspecten van het concertbezoek moesten zijn. Willem Kes en Willem Mengelberg waren de dirigenten die in de Amsterdamse cultuuromslag een belangrijke rol speelden.

Anno 2008 worden de concertzalen voor klassieke muziek gedomineerd door mensen van 50 jaar en ouder. Hoewel orkesten zich er wel van bewust zijn dat de jongere bezoekers hun weg nog niet goed naar hun concerten weten te vinden, ontbreekt tot op heden de noodzaak om jongeren naar de concerten te lokken. De oude doelgroep heeft veel meer geld, en de belangrijke groep babyboomers is voorlopig nog jong zat om concerten te blijven bezoeken. Pas rond de 70, zo blijkt, worden veel bejaarden te oud om nog regelmatig naar concerten te komen. Jongeren worden dus niet nadrukkelijk uitgenodigd om naar klassieke concerten te komen. Wie nu denkt dat de jongeren er zelf niet op zitten te wachten, heeft het mis. Sinds enkele jaren heeft de term 'cultureel omnivoor' aan terrein gewonnen. Vooral in de leeftijdsgroep 20-35 bevindt zich een grote groep cultureel omnivoren. Cultureel omnivoren zijn mensen die in tegenstelling tot de oudere generatie niet kiezen voor één muzieksoort of één plaats om concerten te bezoeken. Zij bezoeken allerlei verschillende soorten concerten van verschillende muziekgenres, en doen dat allemaal met enige regelmaat. Ook klassieke muziek is een genre dat hun interesse heeft. Maar waarom blijven zij dan toch vaak weg bij deze concerten? Er zal toch meer reden voor zijn dan alleen het gebrek aan specifieke, op deze doelgroep gerichte marketing door de orkesten?

Hiermee kom ik op de hoofdvraag die mij bezig hield bij het opzetten van dit onderzoek:

Wat is het dat de jonge 'cultureel omnivoor' niet bevalt aan de huidige concertpraktijk in de klassieke muziek?

Hoe ziet een ideale avond met klassieke muziek er uit voor deze doelgroep?

Door middel van een internetenquête heb ik getracht deze vragen te beantwoorden. 165 personen hebben de enquête compleet ingevuld, waarvan er 135 in de doelgroep van 20-35 jaar vielen. Voor u ligt het resultaat van de ondervraging.

Wijze van enquêteren

Doelgroep

De doelgroep van deze enquête was in de eerste plaats de groep jongeren en jonge volwassenen in de leeftijd van 20-35 jaar. Dit is de enige selectie waaraan strikt is vastgehouden. Er zijn ook antwoorden geaccepteerd van personen die jonger waren dan 20 of ouder dan 35. Deze groep is verder buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek. Als u geïnteresseerd bent in de antwoorden van deze groepen, kunt u bij de auteur de details hiervan opvragen. Houd er rekening mee dat het aantal respondenten dat buiten de selectie van 20-35 jaar valt, niet erg groot is.

Methode

De keuze voor een internetenquête is tot stand gekomen omdat aan de volgende voorwaarden moest worden voldaan:

- De anonimiteit van de respondenten moest worden gewaarborgd;
- De enquête moest gemakkelijk en snel in te vullen zijn;
- Het verwerken van de resultaten moest niet te veel tijd kosten. Het handmatig invoeren van met pen ingevulde responsformulieren was geen optie;
- De enquête moest bereikbaar zijn voor een brede doelgroep;
- De enquête moest bereikbaar zijn voor mensen in het hele land.

Om deze redenen is gekozen voor een enquête via internet. Een bijkomend voordeel is dat veel personen in de doelgroep van 20-35 jaar veelvuldig gebruik maken van het internet, zowel op het werk als thuis. Het gekozen medium is daarom erg geschikt om deze mensen te bereiken.

Werving van respondenten

Om respondenten over te halen om de enquête in te vullen, is hen vooraf beloofd dat onder de respondenten een staatlot verloot zou worden. Voor dit doel, en voor dit doel alleen kon men na afronding van de enquête een e-mailadres invoeren. De winnaar van het lot heeft deze inmiddels al ontvangen.

De respondenten zijn op verschillende manieren uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête:

- Betaalde en onbetaalde advertenties op Hyves.nl;
- Betaalde advertenties op Google.nl (Google Adwords);
- Een vaste link op de homepage van de website www.cultuurmecenaat.com ;
- Op persoonlijke uitnodiging door de auteur;
- Op uitnodiging van het alumnibureau van de Universiteit Utrecht (met dank aan Kees Vuyk van het departement Media en Cultuurwetenschappen en Robert Jan Feunekes van het Alumnibureau).

Het resultaat van deze wervingsmethoden was dat een groot deel van de respondenten van de gevraagde leeftijdscategorie hebben deelgenomen. Een nadeel was dat de werving erg regionaal georiënteerd was waardoor vooral respondenten uit de stad Utrecht hebben gereageerd (ca. 50% van het totaal).

Vragenlijst

De vragenlijst zoals deze hier wordt weergegeven is de lijst zoals deze is gepresenteerd aan de respondenten. Er is per vraag voor een geschikte antwoordmethode gekozen. Ook deze staat hier onder afgedrukt. De antwoordmogelijkheden die in deze enquête zijn gebruikt zijn:

- Tick boxes: Een aantal mogelijke antwoorden worden voorgeschoteld, waarbij de respondent kan kiezen welke voor hem/haar van toepassing zijn;
- Radio buttons: Uit meerdere gegeven antwoorden moet de meest toepasselijke gekozen worden;
- Schaal (1-10): De respondent kan van verschillende gegeven situaties aangeven hoe zeer hij dit kan waarderen door middel van het geven van een cijfer tussen de 1 en de 10. In de vragenlijst stond de knop automatisch op het cijfer '1'. Het is waarschijnlijk hierom dat bij de vraag waarbij de schaalmethode gebruikt is de gemiddelden van alle antwoorden vrij laag zijn;
- Open vragen.

Bij de vragen met radio buttons en tick boxes is bijna altijd de mogelijkheid geboden om een afwijkend antwoord te geven. De teksten die de respondenten daar hebben ingevoerd zijn in het resultatenoverzicht in het volgende hoofdstuk ofwel letterlijk overgenomen, ofwel de meest voorkomende antwoorden zijn samengevat.

Originele vragenlijst

Vraag 1: Hoe veel live muziekkuitvoeringen bezoek je per jaar?

(radio buttons)

1 – 4

5 – 9

10 – 20

20 of meer

Vraag 2: Hoe vaak ben je in de afgelopen DRIE jaar naar een klassieke muziekkuitvoering geweest?

(radio buttons)

1 - 4 keer

5 - 9 keer

10 - 20 keer

20 keer of vaker

geen enkele keer

Vraag 3: Waarom ga je naar klassieke concerten?

(tick boxes)

Genieten van muziek
Muziekkennis uitbreiden
De hoge kwaliteit van dirigent / musici
Optredende familie/vrienden/kennissen
Cultuur snuiven
De sfeer
Vergelijken van verschillende orkesten / gezelschappen
Indrukwekkende locatie(s)
Ik ga nooit (vraag is niet van toepassing)
Netwerken
Zien en gezien worden
Ik heb het gevoel dat men mij als bezoeker serieus neemt
Anders

Vraag 4: Waarom ga je NIET graag naar klassieke concerten?

(tick boxes)

Te duur
Ik ga altijd graag: Ik herken me in geen van deze punten
Geen affiniteit met klassiek
Te ver weg
De optredens zijn niet spannend
Saaie muziek
Ik kan niet lang stil zijn / stil zitten
Ik voel me er ongemakkelijk
Ik mag niet eten en drinken tijdens het concert
Ik heb niet het gevoel dat men mij als bezoeker serieus neemt
Ik kan er niet netwerken
Anders

Vraag 5: Wat zou je er van vinden als een klassiek concert wordt uitgebreid met een van de volgende dingen?

(schaal 1-10)

Drankje en een hapje
Speciale belichting van de zaal
Talent in de leeftijd 20 - 30 jaar op het podium in plaats van gelouterde musici
Projectie van videobeelden (VJ)
Diner
Theatrale kostumering van musici
Themaconcert met dresscode
DJ na afloop
Praatmomenten afgewisseld met stiltemomenten
Praten

Vraag 6: Zijn er nog dingen die jij leuk zou vinden als toevoeging op een klassiek concert, die niet in de vorige vraag genoemd zijn?

(open vraag)

Vraag 7: Stel je het volgende voor: Een klassiek concert waarbij in de zaal zitruimte wordt afgewisseld door statafels. Achterin de zaal staat een bar. Tijdens het concert zijn er afwisselend momenten waarop het publiek mag praten en momenten waarop iedereen gevraagd wordt te luisteren. De kwaliteit van de muziek tijdens de luistermomenten is gewaarborgd. Wat lijkt je hier WEL leuk aan?

(tick boxes)

Het is vernieuwend, dus interessant

Ik kan van mooie muziek genieten én bijpraten met vrienden

De sfeer zal wat gemoedelijker zijn dan bij 'gewone' klassieke concerten

Ik verwacht er meer mensen van mijn leeftijd tegen te komen

Anders

Vraag 8: Ga uit van de zelfde situatie als in de vorige vraag. Wat lijkt je er NIET leuk aan?

(tick boxes)

Het lijkt me vervelend om stiltemomenten met praatmomenten af te moeten wisselen

Ik heb er morele problemen mee dat er door de muziek heen gepraat mag worden

Ik zit liever een uur lang stil te luisteren

Ik wil liever tijdens het hele concert kunnen praten als ik dat wil

Ik houd niet van vernieuwingen in de klassieke muziek

Anders

Vraag 9: Wat heeft je voorkeur:

(radio buttons)

Het kaartje, de drank en hapjes allemaal apart afrekenen

Een klein aantal consumptiebonnen welke verrekend worden in de kaartprijs

Concert, drank en hapjes in een all-inclusive pakket wat ik in één keer afreken

Vraag 10: Ga uit van de zelfde situatie als hiervoor. Het orkest bestaat uit professionele musici maar heeft geen bekende naam. Wat vind je een goede prijs voor zo'n concert (excl. consumpties en andere extra's)?

(radio buttons)

10-20 euro

20-30 euro

meer dan 30 euro

minder dan 10 euro

Vraag 11: Wat vind jij belangrijk als je 's avonds uit gaat?

(tick boxes)

Gezellige sfeer

Goede prijs / kwaliteitverhouding

Vriendelijk en vlot personeel

Ik wil onder mensen zijn met de zelfde interesses

Bereikbaarheid met het OV

Bereikbaarheid met de fiets

Aanwezigheid van leeftijdsgenoten

Mogelijkheid tot dansen

Alcohol

Ik wil onder mensen zijn van het zelfde opleidingsniveau

De locatie moet klasse uitstralen

Ik wil goed verzorgd worden

Het moet minder dan een half uur reizen zijn

Ik wil goed verzorgd worden en ben bereid daar extra voor te betalen

Bereikbaarheid met de auto

Leeftijd: Nu volgen nog enkele vragen over je persoonlijke kenmerken. Om te beginnen: Wat is je leeftijd?

(radio buttons)

20 – 24

25 – 29

30 – 35

Geslacht: Wat is je geslacht?

(radio buttons)

Man

Vrouw

Woonplaats: Waar woon je?

(radio buttons)

Amsterdam

Rotterdam

Den Haag

Utrecht

In het buitenland

In Nederland, buiten de Randstad

Op een andere plek in de Randstad

Ten slotte: Heb je nog gedachten of opmerkingen die je wilt delen?

(open vraag)

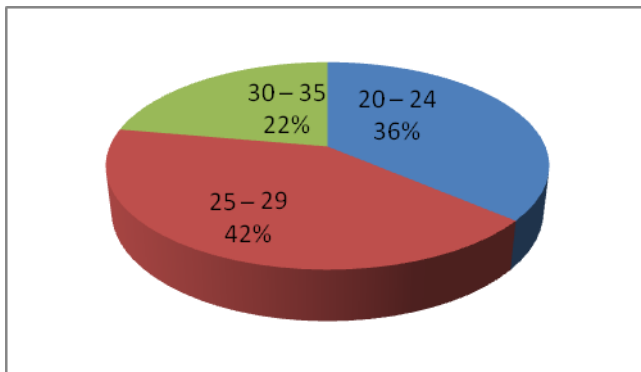
Uitkomsten

Bij de uitkomsten ziet u eerst de persoonlijkheidskenmerken ter verduidelijking van de resultaten.

n=135 voor alle resultaten die hier afgedrukt staan.

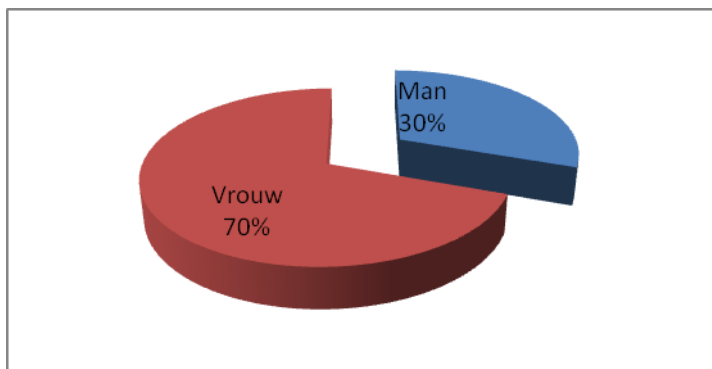
Leeftijd

20 – 24	: 36,3%
25 – 29	: 41,5%
30 – 35	: 22,2%

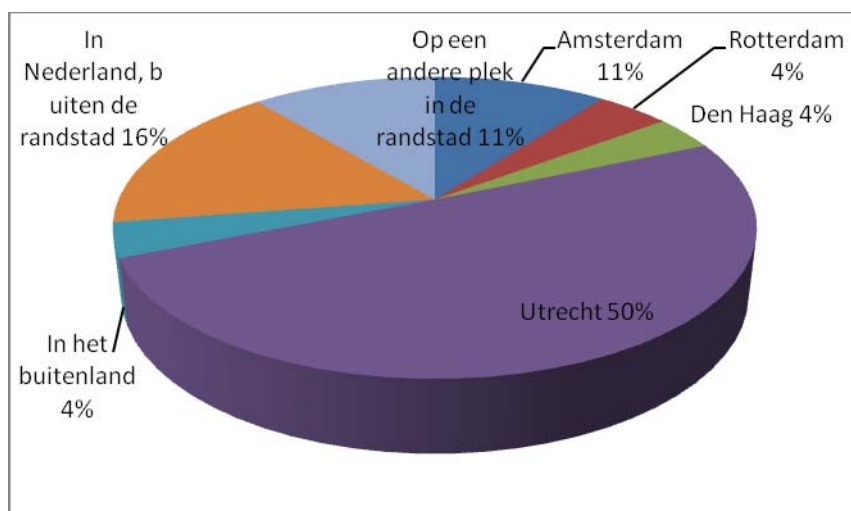
Geslacht: Wat is je geslacht?

Man	: 30,4%
Vrouw	: 69,6%

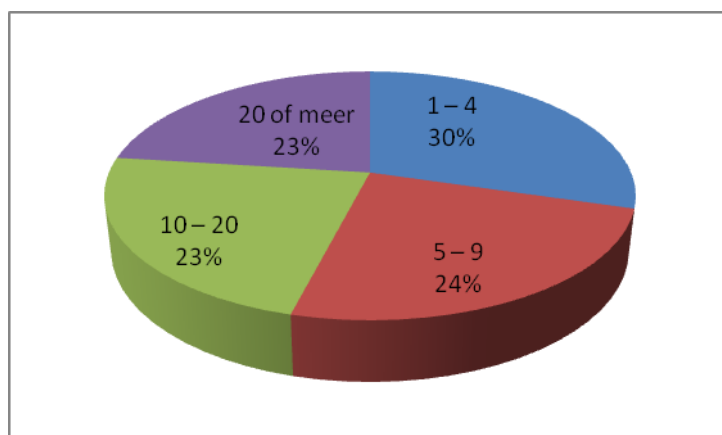
Woonplaats: Waar woon je?

Amsterdam	: 10,4%
Rotterdam	: 4,4%
Den Haag	: 3,7%
Utrecht	: 50,4%
In het buitenland	: 3,7%
In Nederland, buiten de randstad	: 16,3%
Op een andere plek in de randstad	: 11,1%

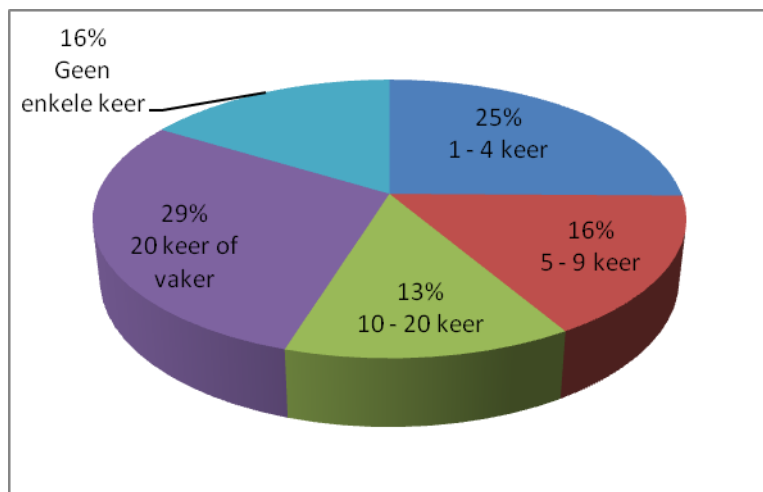
Vraag1: Hoe veel live muzikuitvoeringen bezoek je per jaar?

1 – 4	: 29,6%
5 – 9	: 24,4%
10 – 20	: 23,0%
20 of meer	: 23,0%

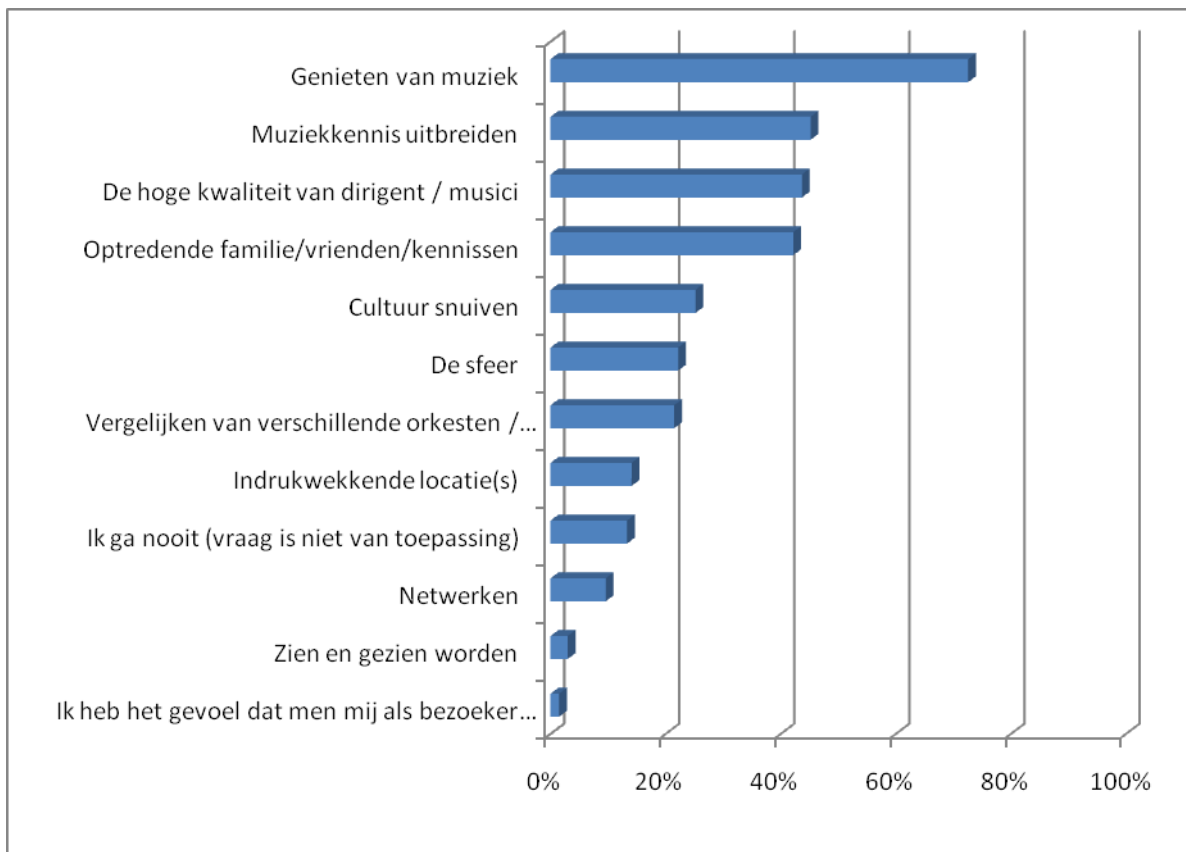
Vraag 2: Hoe vaak ben je in de afgelopen DRIE jaar naar een klassieke muzikuitvoering geweest?

1 - 4 keer	: 25,2%
5 - 9 keer	: 16,3%
10 - 20 keer	: 13,3%
20 keer of vaker	: 28,9%
geen enkele keer	: 16,3%

Vraag 3: Waarom ga je naar klassieke concerten?
(tick boxes)

Genieten van muziek	:73%
Muziekkennis uitbreiden	:45%
De hoge kwaliteit van dirigent / musici	:44%
Optredende familie/vrienden/kennissen	:42%
Cultuur snuiven	:25%
De sfeer	:22%
Vergelijken van verschillende orkesten / gezelschappen	:22%
Indrukwekkende locatie(s)	:14%
Ik ga nooit (vraag is niet van toepassing)	:13%
Netwerken	:10%
Zien en gezien worden	:3%
Ik heb het gevoel dat men mij als bezoeker serieus neemt	:2%

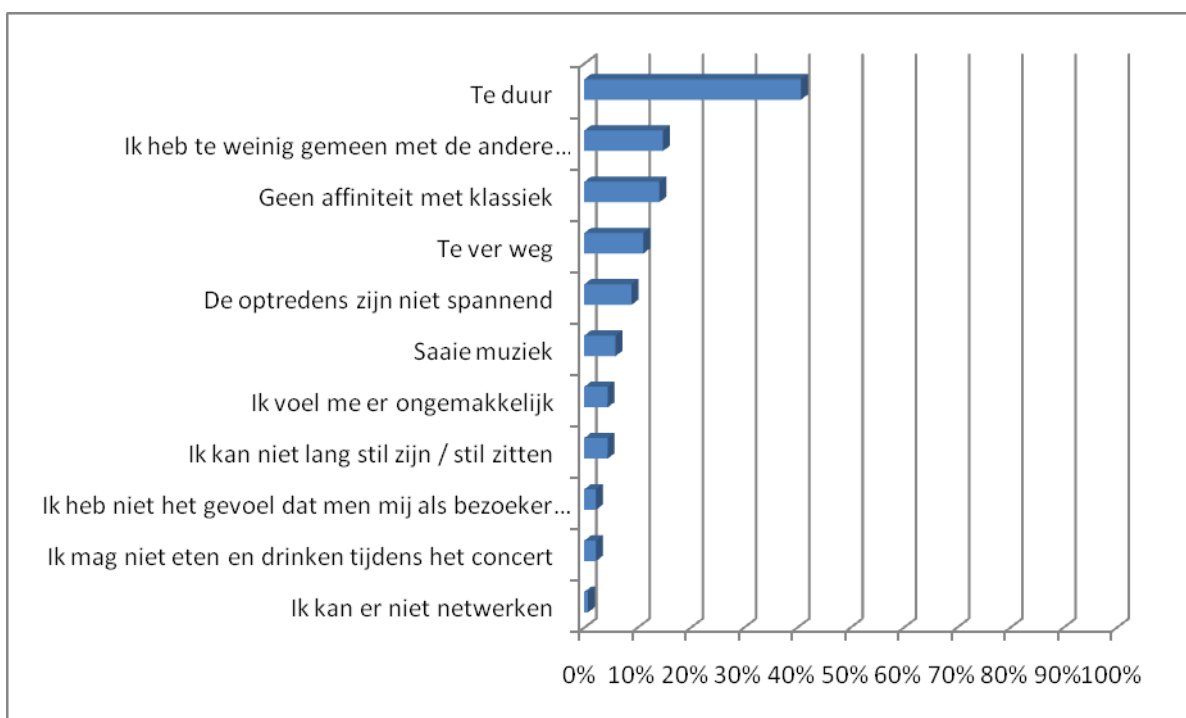

“Anders:”

- **Beroepsmatig (2x)**
- **Ik hou van mooie muziek**
- **Ik werk af en toe bij het muziektheater**
- **Ik zing zelf, is dat ook bezoeken?;)**
- **Klassieke muziek is fantasievoller dan de meeste andere voorstellingen**
- **Mooie muziek**
- **Om een bepaald muziekstuk te horen**
- **Om kennis te maken met klassieke muziek**
- **Omdat ik in de gelegenheid gesteld word**
- **Voor school**
- **We kregen er kaarten voor**
- **Zomaar**

Vraag4: **Waarom ga je NIET graag naar klassieke concerten?**
(tick boxes)

Te duur	:41%
Ik heb te weinig gemeen met de andere bezoekers	:15%
Geen affiniteit met klassiek	:14%
Te ver weg	:11%
De optredens zijn niet spannend	:9%
Saaie muziek	:6%
Ik kan niet lang stil zijn / stil zitten	:4%
Ik voel me er ongemakkelijk	:4%
Ik mag niet eten en drinken tijdens het concert	:2%
Ik heb niet het gevoel dat men mij als bezoeker serieus neemt	:2%
Ik kan er niet netwerken	:1%

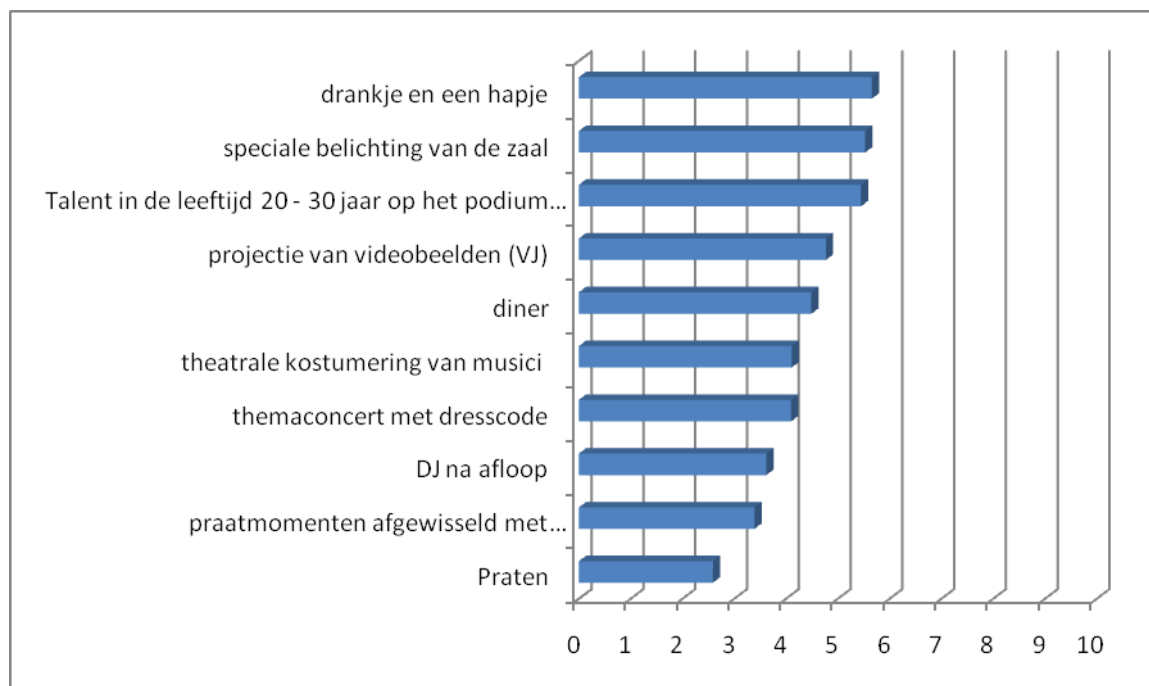
Anders:

- Als ik dan toch geld uit ga geven voor een concert (die vaak duur zijn), dan ga ik liever naar andere muziek concerten dan klassieke
- Andere interesses
- Ben dagelijks met klassieke muziek bezig
- Ben nog niet zo lang liefhebber van klassieke muziek
- Geen muziekmaatje voor klassiek
- Geen prioriteit
- Ik ben in het bezit van muziekopnamen van hoge kwaliteit
- Ik ga niet naar alle klassieke concerten, maar als ik het zelf uitgekozen heb dan ga ik graag
- Ik heb er nog nooit aan gedacht
- Ik heb in de afgelopen jaren misschien één klassiek concert bezocht. Ik heb vooral andere muzikale interesses

- Ik heb weinig kennis van de muziek en weet geen toegankelijke manier om mij er in te verdiepen
- Moeilijk anderen te vinden die mee willen
- Niet alle vrienden willen mee
- Niet genoeg affiniteit met klassiek, deel mijn tijd eerder anders in
- Omdat er geen directe interactie is tussen musici en publiek
- Soms te ver weg
- Te ver van mijn bed show (ik denk dat mensen dat vaak zeggen, geldt ook beetje voor mij als ik niet optreed)
- Te weinig bekend met programmering
- Te weinig entertainment, slecht bereikbaar per OV
- Tijdgebrek, ik werk op de tijden dat concerten gegeven worden
- Vaak oninteressante programmering, veel van hetzelfde. Ik zou meer willen gaan, maar dit weerhoudt me ervan

Vraag 5: Wat zou je ervan vinden als een klassiek concert wordt uitgebreid met een van de volgende dingen?
(schaal 1-10)

Drankje en een hapje	:5,7
Speciale belichting van de zaal	:5,5
Talent in de leeftijd 20 - 30 jaar op het podium in plaats van gelouterde musici	:5,5
Projectie van videobeelden (VJ)	:4,8
Diner	:4,5
Theatrale kostumering van musici	:4,1
Themaconcert met dresscode	:4,1
DJ na afloop	:3,6
Praatmomenten afgewisseld met stiltemomenten	:3,4
Praten	:2,6

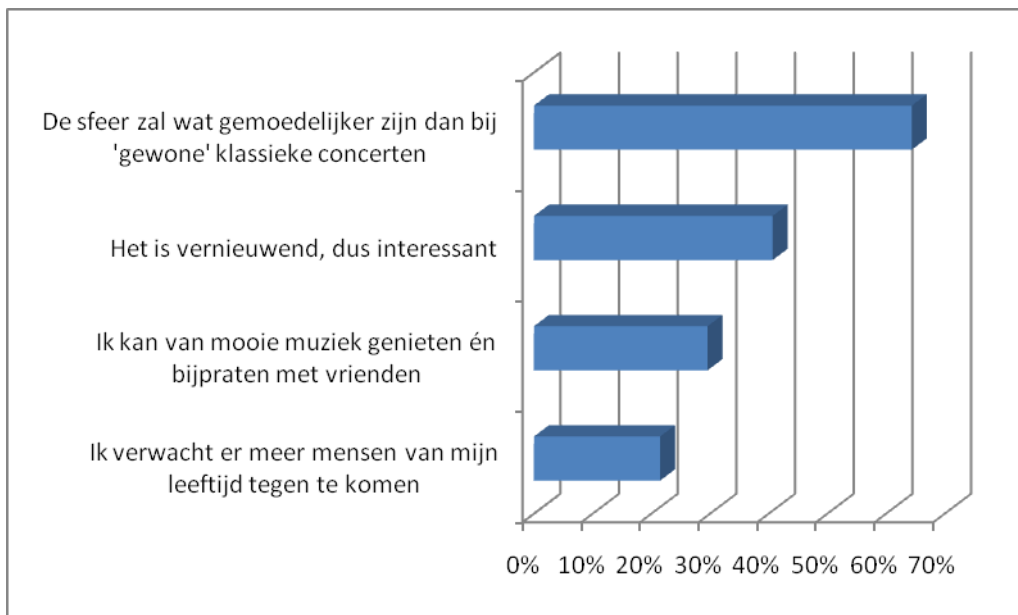

Vraag 6: Zijn er nog dingen die jij leuk zou vinden als toevoeging op een klassiek concert, die niet in de vorige vraag genoemd zijn?
(open vraag; samenvatting van de antwoorden)

- Een inleiding of toelichting van de dirigent over de achtergrond van het muziekstuk dat hij of zij gaat uitvoeren
- Klassieke muziek te combineren met andere muzieksoorten (evt. moderne muziek) en/ of andere kunstsoorten (e.g. video) in combinatie met een thema
- Gratis programma boekje

Vraag 7: Stel je het volgende voor: Een klassiek concert waarbij in de zaal zitruimte wordt afgewisseld door statafels. Achterin de zaal staat een bar. Tijdens het concert zijn er afwisselend momenten waarop het publiek mag praten en momenten waarop iedereen gevraagd wordt te luisteren. De kwaliteit van de muziek tijdens de luistermomenten is gewaarborgd. Wat lijkt je hier WEL leuk aan?

Het is vernieuwend, dus interessant	:41%
Ik kan van mooie muziek genieten én bijpraten met vrienden	:30%
De sfeer zal wat gemoedelijker zijn dan bij 'gewone' klassieke concerten	:64%
Ik verwacht er meer mensen van mijn leeftijd tegen te komen	:22%

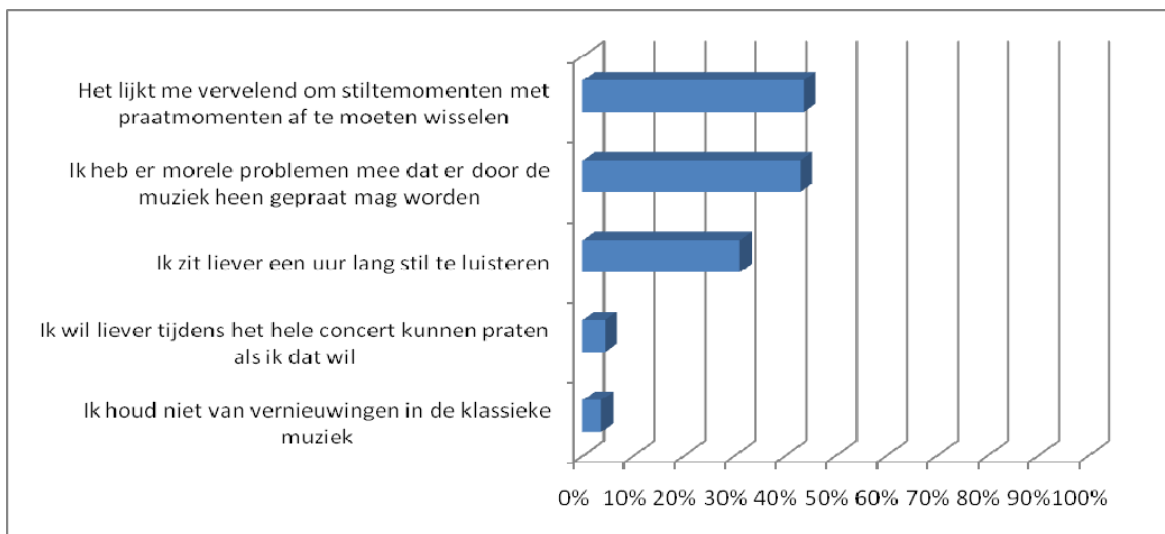
Anders:

- Complete onzin
- Dit lijkt me helemaal niets. Het moet blijven zoals het is
- Het is in zekere zin meer natuurgetrouw. Pas in de negentiende eeuw zijn concerten 'verplicht stil' geworden
- Het is voor mensen altijd moeilijk om eerst te praten en dan weer te luisteren, zeker mensen die helemaal geen klassieke muziek gewend zijn

- Het kan verschrikkelijk irritant zijn, maar performatief gezien ook heel boeiend. Puur om-en-om werkt alleen maar op de zenuwen, maar als er een goede invalshoek wordt gekozen waarin bovenstaande elementen met elkaar worden verwoven en waarbij ook de muziek
- Het lijkt me niks, het leid zo af
- Hier lijkt mij niets leuks aan
- Ik kan het mij nog moeilijk voorstellen
- Ik kom toch naar een concert om te luisteren
- Ik verwacht dat mensen die eigenlijk geen zin hebben, daar de hele avond veel staan te drinken zonder op de muziek te letten.
- Ik vind het wel afleidend voor de musici
- Je kunt wat drinken
- Lijkt me lastig om iedereen steeds weer stil te krijgen
- Lijkt me niks (7x)
- Ontspannen sfeer
- Risico dat er meer gepraat wordt dan gewenst, zodat de totale duur uitloopt
- Welk publiek wordt hiervoor bedoeld? de klassieke muziek liefhebbers, of ook “normale” mensen. Als mensen de concert etiquette niet kennen is het lastig ze tijdens de luistermomenten daadwerkelijk stil te krijgen, zeker als de bar open blijft tijdens het concert

Vraag 8: Ga uit van de zelfde situatie als in de vorige vraag. Wat lijkt je er NIET leuk aan?

Het lijkt me vervelend om stiltemomenten met praatmomenten af te moeten wisselen	44%
Ik heb er morele problemen mee dat er door de muziek heen gepraat mag worden	43%
Ik zit liever een uur lang stil te luisteren	31%
Ik wil liever tijdens het hele concert kunnen praten als ik dat wil	4%
Ik houd niet van vernieuwingen in de klassieke muziek	4%

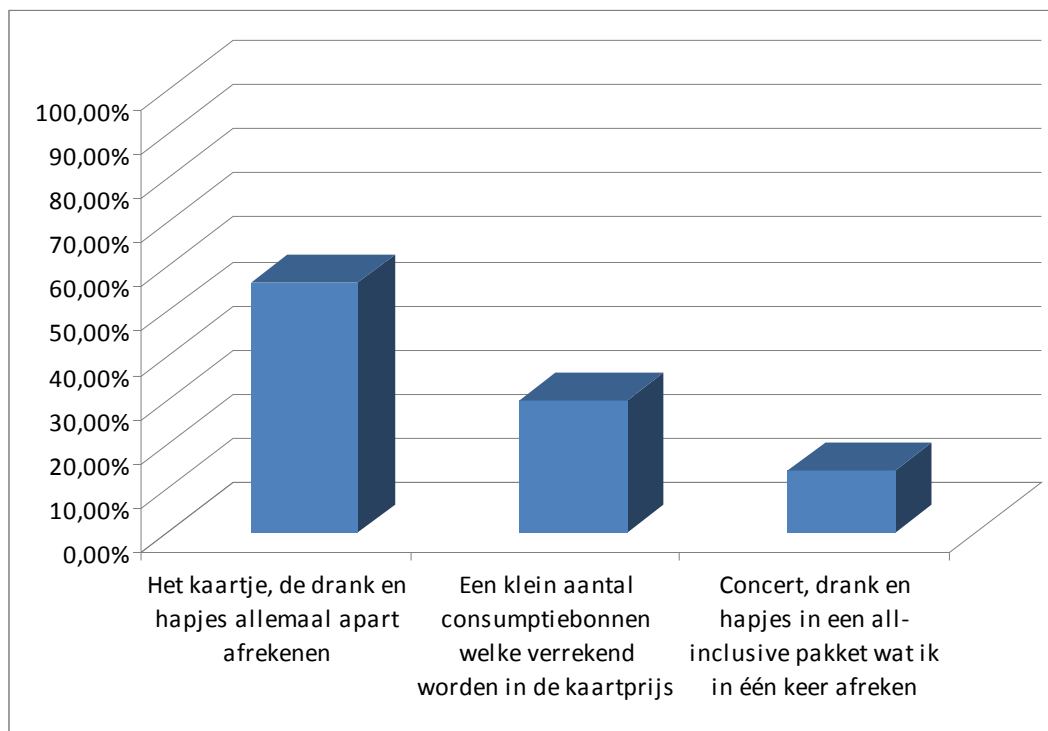

Anders;

- Praten leidt af van de muziek, en stoort daarmee de rust die klassieke muziek geeft.

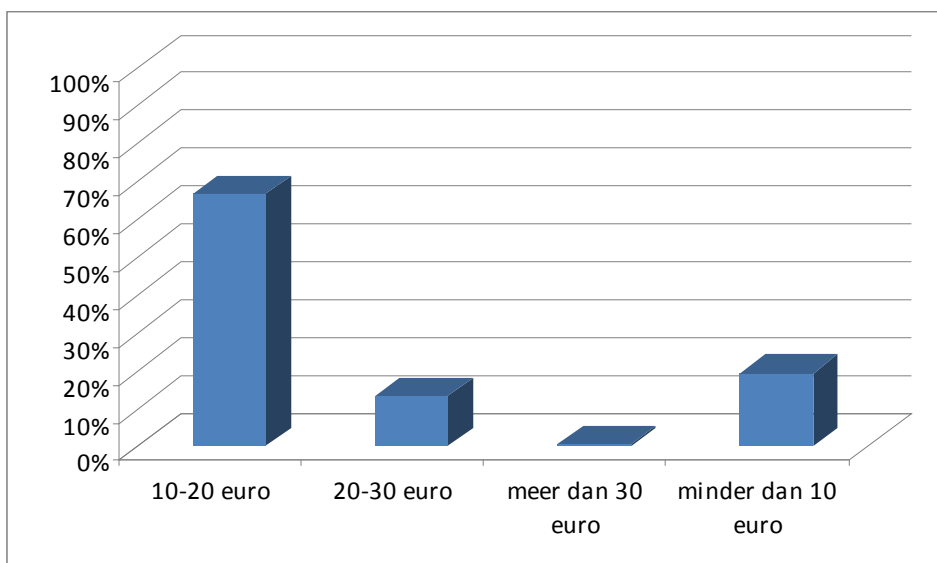
Vraag 9: Wat heeft je voorkeur?

Het kaartje, de drank en hapjes allemaal apart afrekenen	56,30%
Een klein aantal consumptiebonnen welke verrekend worden in de kaartprijs	29,60%
Concert, drank en hapjes in een all-inclusive pakket wat ik in één keer afreken	14,10%

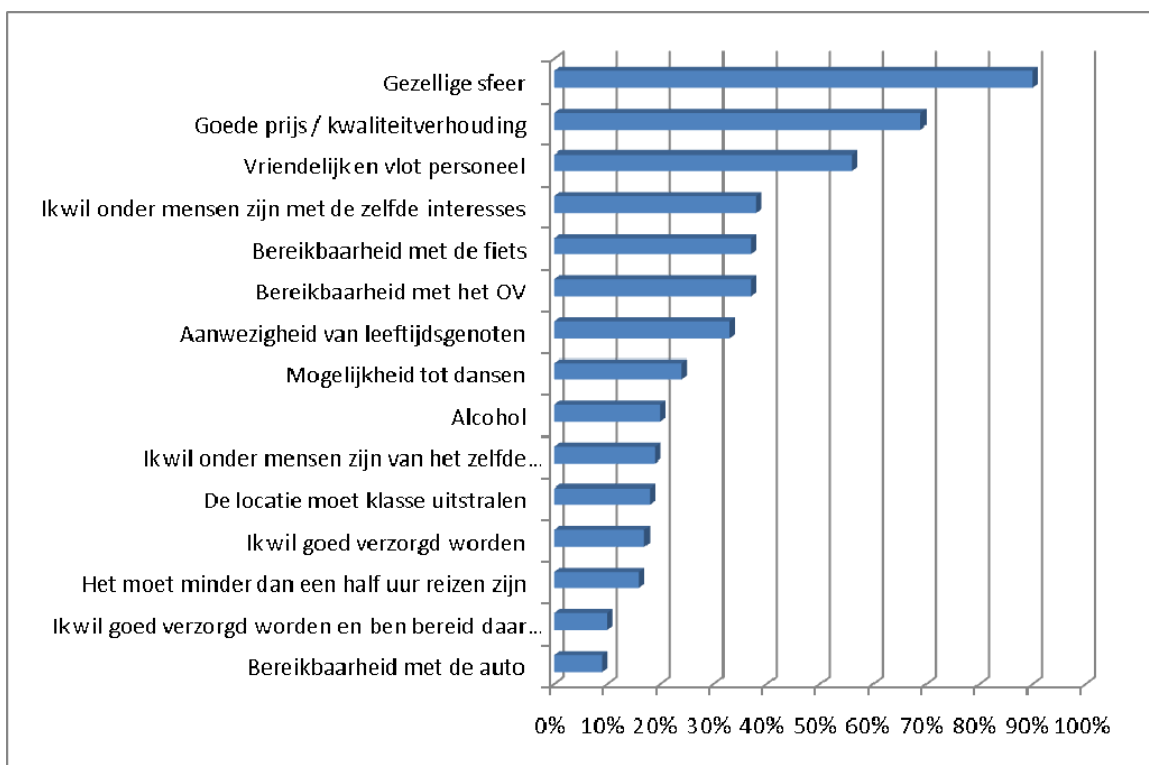
Vraag 10: Ga uit van de zelfde situatie als hiervoor. Het orkest bestaat uit professionele musici maar heeft geen bekende naam. Wat vind je een goede prijs voor zo'n concert (excl. consumpties en andere extra's)?

10-20 euro	67%
20-30 euro	13%
meer dan 30 euro	1%
minder dan 10 euro	19%

Vraag 11: Wat vind jij belangrijk als je 's avonds uit gaat?

Gezellige sfeer	:90%
Goede prijs / kwaliteitverhouding	:69%
Vriendelijk en vlot personeel	:56%
Ik wil onder mensen zijn met de zelfde interesses	:38%
Bereikbaarheid met het OV	:37%
Bereikbaarheid met de fiets	:37%
Aanwezigheid van leeftijdsgenoten	:33%
Mogelijkheid tot dansen	:24%
Alcohol	:20%
Ik wil onder mensen zijn van het zelfde opleidingsniveau	:19%
De locatie moet klasse uitstralen	:18%
Ik wil goed verzorgd worden	:17%
Het moet minder dan een half uur reizen zijn	:16%
Ik wil goed verzorgd worden en ben bereid daar extra voor te betalen	:10%
Bereikbaarheid met de auto	:9%

Ten slotte: Heb je nog gedachten of opmerkingen die je wilt delen?

Reacties:

- Als je zonodig wilt eten, drinken en praten tijdens een muziekkuitvoering kun je beter een restaurant of kroeg opzoeken met live muziek!
- De in dit onderzoek genoemde ideeën zijn alleen succesvol als zaal en musici samen hetzelfde plan maken, en niet als de zaal een goed plan maakt en daar dan musici voor inhuurt die niet (inhoudelijk) betrokken zijn.
- Er werd niet gevraagd of je zelf een klassieke achtergrond hebt. Een indeling hierop maken zal waarschijnlijk weer ander licht op de uitkomst werpen, of eerder misschien een betere interpretabele uitkomst geven.
- Goed dat er naar dit soort dingen onderzoek gedaan wordt!
- goed idee om klassieke muziek aantrekkelijk te maken. Nu is het nog te veel op oude van dagen gericht.
- Goed initiatief om met concertvormen te experimenteren en concertbezoek laagdrempeliger te maken!
- Graag zou ik veel vaker concerten bezoeken, maar het lukt mij maar steeds niet om een betrouwbare oppas te vinden voor mijn zoontje. En als gescheiden moeder met weinig familie ben ik helemaal afhankelijk van oppas.
- Ik ervaar bij veel concerten een zien-en -gezien-worden-houding. Ik begrijp dat elke bezoeker meer goed is voor de kaartverkoop, maar mensen die komen om 'op niveau' te zitten zie ik liever niet komen.
- Ik heb jarenlang bestuurswerk gedaan voor een amateurvereniging die klassieke muziek bracht in het theater. Mijn ervaring is om een jonger publiek te trekken, het het beste werkt hen actief te laten deelnemen aan muziek. Concreet voorbeeld: i.k.v. cultuuronderwijs een klas een operaworkshop te geven. Wanneer men eenmaal zelf letterlijk aan den lijve heeft ervaren wat muziek met je doet, ontstaat er meer interesse en kijkt men met andere ogen naar concerten.
- IK vind dat het lijkt of iedereen steeds opzoek is naar nieuwe dingen, en dat je concerten krijgt met allemaal rare moderne muziek, terwijl er nog zo veel moois verstopt zit in het verleden wat wel mooi is.. (maar dat is mijn mening). Stoere enquête!
- Ik vind deze enquête niet heel concreet omdat het begrip 'klassieke muziek' zo breed is. Ik ga soms niet naar een modern klassiek concert want ik hou meer van renaissance bijvoorbeeld.
- Ik vind het een goed idee om klassieke concerten aantrekkelijker te maken voor een jonger publiek en dat jullie daar over na denken. Mijn tips: concentreer je niet alleen op de randstad, maar ook daarbuiten (zoals stad Groningen). Zorg ervoor dat klassieke concerten en opera's voor muziekstudenten gratis zijn en voor gewone studenten goedkoop. Maak de drempel voor een klassiek niet te hoog, niet te veel

chique en duur, dat schrikt mij af. Ik kom voor de muziek, ook als de musici onbekend zijn

- Ik vind het leuk dat hier overnagedacht wordt. Ik ben voor vernieuwing in deze hoek van de muziek want het lijkt een beetje vastgeroest. Verder: klassieke muziek moet nog steeds aantrekkelijk gemaakt worden voor een jonger publiek want ik denk dat het belangrijk is dat de drempel voor hen laag ligt.
- Ik vind low budget concerten ook belangrijk omdat de drempel bij een duurder concert (>10 Euro) ook automatisch hoger wordt. Als het goedkoper zou zijn zou ik veel vaker gaan.
- Ik wil echt dolgraag weten wat de uitkomst van jullie onderzoek is tzt. Anoniem of niet, kunnen jullie iets laten weten over publicatie? mvg Marie-Christine Goergen mcgoergen@gmail.com
- In films komt veel klassieke muziek voor, dan lijken jongeren het wel mooi te vinden (neem bijv Lord of the Rings en Goodbye Lenin). Een combinatie van deze twee disciplines zou succesvol kunnen zijn.
- In principe denk ik dat klassieke muziek jong publiek kan trekken, maar dat dat niet per se in de vorm moet worden gevonden. Toegankelijk maken door een ontspannen sfeer te creëren kan wel degelijk bijdragen. Net als speciale jongeren-aanbiedingen waarbij ook een inhoudelijk inleiding wordt geboden die de muziek in een context plaatst en het publiek de mogelijkheid te geven meer te weten te komen over het hoe en waarom.
- Interessant thema; vernieuwingen in de klassiekers! Discussie speelt al heel lang in het theater, ben blij dat ook muziek 'mee'gaat doen
- Klassiek voldoet niet aan de huidige 'eisen' van de jeugd; snel, hapklaar. Maar een klassiek concert in bv paradiso met visuals zou mij aanspreken! Behandel het als een normaal concert! Dit jaar trouwens op Roskilde Festival ; 6 klassieke concerten! Dus gewoon in een festival tent met dronken jongeren :) Ben benieuwd hoe dat gaat worden!
- klassieke muziek is geen 'achtergrond' muziek Je gaat luisteren en als je wil bijpraten met vrienden ga je maar naar een cafe. Ik vind het een vreselijk idee om een bar in een concertzaal te plaatsen. Maak er dan meteen een disco van.
- Leuk dat dit onderzoek gedaan wordt. Wat is het exacte doel? (hieke.vanhoogdalem@hetnet.nl)
- Niets mis met de concerten zoals ze nu zijn, hooguit met het publiek (grijs of yup). Ik denk dat het trekken van jongeren naar muziek toch eerder door opvoeding en educatie moet komen dan door het aanpassen van het concertgedrag. Door de sfeer meer op een borrel te laten lijken trek je alleen maar meer yuppen en ballen, geen normale mensen, terwijl klassieke muziek juist normaal gevonden zou moeten worden.
- Op zich een interessant idee om speciale concerten voor jongeren te organiseren, ikzelf zou er niet voor gaan omdat klassieke muziek zich er niet voor leent om in een informele setting te worden gespeeld. Misschien alleen kamermuziek?

- Over de woonplaats-vraag. Ik heb een tijd in Eindhoven en Enschede gewoond en in het Noorden gewoond. Uit de vraag lijkt het te zijn of daar niets (vernieuwends) op het gebied van muziek gebeurt, terwijl ik een hele bijzondere operavoorvoeringen in Eindhoven (in de catacomben van de TU) en Friesland (op het water) heb meegemaakt. Je zou in deze vraag op zijn minst moeten vragen naar de grote steden waar ze een theater en een concertzaal hebben (zoals Eindhoven, Groningen, Enschede, etc.)
- Praten tijdens een concert lijkt me not-done, uit respect voor de muziek en musici.
- Probeer klassieke muziek niet hipper te maken dan het is, dat levert niks op!

Conclusie

Klassieke muziek is van oudsher een onderdeel van de cultuur van de elite. De recente opkomst van de cultureel omnivoor zou in theorie met deze traditie moeten breken; cultureel omnivoren zijn tussen de 20 en 40 jaar oud en ze kenmerken zich door hun brede interesse in zowel hoge als lage kunst waardoor de scheiding tussen populaire cultuur en klassieke cultuur vervaagt. Toch kunnen veel jongvolwassenen hun weg naar klassieke muziekvoorstellingen niet goed vinden. De redenen voor de afwezigheid van deze groep bij klassieke concerten is in deze studie onderzocht middels een regionaal gerichte internetenquête waarin 135 respondenten tot de doelpopulatie behoorden. Het belangrijkste criterium in de selectie van de respondenten was de leeftijdscategorie van 20 tot 35 jaar. De resultaten zijn representatief wat betreft de regio Utrecht. Onderstaande paragrafen geven een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit de enquête.

Ruim een kwart van de respondenten heeft in de afgelopen drie jaar meer dan twintig maal een klassieke muziekuitvoering bezocht. We zouden deze groep kunnen classificeren als kenners en liefhebbers van de klassieke muziek. Een grote meerderheid van de respondenten (71,1%) geeft echter aan minder dan twintig keer naar een klassieke muziekuitvoering te zijn geweest in de afgelopen drie jaar. De mening van deze groep minder geïnteresseerden is van vitaal belang voor het beantwoorden van de hoofdvraag van dit onderzoek: Wat is het dat de 'cultureel omnivoor' niet bevalt aan de huidige concertpraktijk in de klassieke muziek?

De respondenten geven aan dat, als ze klassieke concerten bezoeken, zij dit voornamelijk doen vanwege de beleving: het genieten van muziek (73%). Op respectievelijk de tweede en derde plek komen het uitbreiden van muziekkennis (45%) en de hoge kwaliteit van de dirigent of de musici (44%). Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat concertbezoek gepaard gaat met een kenniselement (naast het genieten van de muziek wil men iets leren) en dat men op zoek gaat naar herkenning; musici die men herkent genieten de voorkeur wat betreft concertkeuze.

Jongvolwassenen laten zich bij het al dan niet bezoeken van klassieke concerten echter vooral leiden door de kosten. Van de 135 respondenten geeft 41% aan niet graag naar klassieke concerten te gaan vanwege de prijs. Dit is een belangrijke factor gezien de sociaaleconomische positie waarin de doelgroep zich bevindt; de gemiddelde leeftijd waarop jongeren afstuderen (op universitair niveau) ligt momenteel op de 24,5 jaar, dit betekent dat een groot deel van de doelgroep nog studeert of pas is afgestudeerd en expliciete keuzes moet maken in de besteding van hun budget. In combinatie met de huidige tijdsgeest met haar welbekende snelle tempo zullen jongvolwassenen eerder geld uitgeven aan gelegenheden waarin ze meerdere activiteiten (onder andere netwerken, genieten, bijpraten) kunnen combineren.

De kosten van klassieke concerten zijn volgens de respondenten te hoog in vergelijking met de baten. Genieten kan immers ook thuis of in de kroeg, waar (in tegenstelling tot het gangbare klassieke concert) overige belangrijke activiteiten gecombineerd kunnen worden. Jongvolwassenen voelen zich daarnaast niet op hun plek tussen de wat oudere doelgroep die wordt geassocieerd met klassieke muziek. Een concertervaring wil men delen met gelijkgestemden; ook dit vormt een struikelblok voor concertbezoek aangezien het doorgewinterde publiek in de regel wat ouder is, 15% van de respondenten geven aan weinig gemeen te hebben met het publiek dat momenteel de concertzalen vult.

Op welke wijze kan bovenstaande informatie worden gebruikt om de tweede hoofdvraag 'Hoe ziet een ideale avond met klassieke muziek eruit voor deze doelgroep?' te beantwoorden? We

kunnen concluderen dat klassieke muziek op zichzelf staand interessant wordt gevonden: jongvolwassenen zijn leergierig en willen hun muziekkennis uitbreiden met klassieke muziek van bekende musici. Deze herkenningfactor impliceert echter niet dat alleen nationaal of internationaal gevestigde musici de aandacht van een jongere doelgroep trekken. Jong ongelouerd talent op het podium wordt als erg aantrekkelijk gezien. Het probleem ligt hier in de communicatie met de doelgroep, jongvolwassenen verkrijgen hun informatie doorgaans via andere wegen dan de wat oudere concertganger. Hieruit volgt dat er potentie zit in het verbeteren van de verschillende communicatie en promotie activiteiten. Ook de prijscomponent moet onder de loep genomen worden. De respondenten willen voor een dergelijk evenement niet teveel betalen en hebben hun uitgaven graag volledig zelf in handen; 56% geeft aan het kaartje, de drank en de hapjes allemaal apart te willen afrekenen in tegenstelling tot een groep van 14% die een all-inclusive pakket prefereert. Jonge concertbezoekers houden de controle over hun uitgavenpatroon dus het liefst zo dicht mogelijk bij zichzelf.

Een klassiek concert met barfaciliteiten waarbij in de zaal zitruimte wordt gevarieerd met statafels en er afwisselend praat- en luistermomenten zijn, spreekt 41% van de respondenten aan vanwege het vernieuwende karakter en 30% geeft aan deze setting aantrekkelijk te vinden vanwege de mogelijkheid om verschillende activiteiten te combineren. Maar wanneer het gaat om het 'verjongen van de concertpraktijk' staat een gemoedelijke sfeer met stipt op nummer één: de complete beleving van een klassiek concert is van cruciaal belang.

Wanneer het starre karakter van de huidige concertpraktijk een vernieuwende wending krijgt naar de dynamische setting waarin jongvolwassenen zich thuis voelen, zullen steeds meer cultureel omnivoren hun weg vinden naar klassieke muziekvoorstellingen. Een weg die, na deze eerste kennismaking met de meeslepende en overweldigende ervaring van een live klassiek concert, zonder twijfel vaker bewandeld zal worden.